

MICALET TE☆TRE

Propostes didàctiques Tirant lo Blanc

Elaborades per Víctor Latorre, Francesc J. López,
Mario Máñez i Pilar Martínez

T I R A N T L O B L A N C

D E S C R I P C I Ó

Autor: *Joanot Martorell*

Adaptació teatral: *Pasqual Alapont*

Dibuixos: *Panxi Vivó*

Edicions Bromera / Alzira, 2006

Col·lecció: «MICALET TEATRE», núm. 27

Format: 13 × 20,5 cm, 136 pàgs.

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: a partir de 10 anys. La present adaptació teatral de *Tirant lo Blanc*, feta per Pasqual Alapont, se centra especialment en la primera part i en la tercera part de la novel·la de Martorell, i té en compte l'edat dels lectors a qui va adreçat el text. Alapont ha seleccionat aquells passatges que més interès poden despertar-los, al temps que ha mantingut els elements primordials de l'argument que poden estimular el desig de conèixer la novel·la entre els joves lectors.

RESUM ARGUMENTAL

Tirant lo Blanc conta les aventures de l'heroi Tirant, noble bretó de baix llinatge, que, gràcies a la intel·ligència, a l'heroisme, a l'atractiu personal i a la bondat, arriba a ser capità general de les tropes de l'emperador de Constantinoble, s'enamora de la filla d'aquest i s'hi casa.

Les festes del casament del rei d'Anglaterra

Tirant, acompanyat pel seu cosí Diafebus i per uns amics nobles, torna a França després d'haver participat durant un any en les festes del casament del rei d'Anglaterra i la infanta de França. Mentre relaten les gestes a l'ermità, en segon terme, fruit de l'evocació dels cavallers i de la màgia del teatre, hi apareixen les celebracions nupcials, la lluita amb el cavaller Montalbà i el lliurament del Premi d'Honor a Tirant, el millor cavaller, perquè no ha estat vençut en cap ocasió.

L'ajuda a l'Imperi Grec

A petició del rei d'Anglaterra, Tirant marxa a Grècia per a alliberar l'Imperi de la invasió del Gran Turc i del rei d'Egipte. En arribar a Constantinoble, Tirant es presenta davant l'Emperador i li demana que acabe amb el dol per la mort del seu fill. L'emperador accepta, el nomena Capità Imperial i li demana que allibere l'Imperi grec dels seus enemics. Tirant entra a l'estança de les dones, on hi ha l'Emperadriu i la seua filla Carmesina; i, en veure la princesa i s'enamora d'ella.

La declaració d'amor

Tirant es declara a Carmesina valent-se d'un estratagema. Després d'explicar-li que pateix per amor, li dóna un espill perquè pugui contemplar la cara d'aquella que li causa tan gran dolor.

La batalla contra els moros

L'exèrcit cristià prepara la batalla contra el Gran Turc i el rei d'Egipte. Encara que la host de Tirant és menor en nombre, aquest solta un ramat d'egües en zel en el campament enemic i

espanta tots els cavalls, que fugen darrere les femelles. Tothom corre amunt i avall en gran desordre i Tirant ho aprofita per a guanyar la batalla.

La traïció

El Gran Turc i el rei d'Egipte, amb el consentiment d'alguns dels seus consellers, preparen una trampa a Tirant: primer li ofereixen una treva, que Tirant rebutja; després, com que pensen que l'única manera de vèncer els grecs és matar-lo, el desafien a un combat a mort. Els enemics havien acordat que, si Tirant guanyava el combat, li dispararien fletxes per a matar-lo, i també a tots els seus acompanyants. Avisat de la traïció, Tirant desafia el rei d'Egipte en un enfrontament dins d'una batalla dels dos exèrcits, i el nostre heroi aconsegueix guanyar. El duc de Macedònia, envejós per tants èxits, el fereix per l'esquena, però gràcies a l'ajuda d'Hipòlit, Tirant aconsegueix alliberar-se d'aquesta nova traïció.

Triomf de l'amor

Per a celebrar el triomf de Tirant preparen una gran festa en la qual els enamorats, Tirant i Carmesina, Diafebus i Estefania es fan promeses d'amor. Tirant, sorprès per la visita de l'Emperador a la cambra de Carmesina, s'amaga. Plaerdemavida aconsella l'Emperador que case la filla amb el cavaller i, en abandonar la cambra tots dos, Tirant ix del seu amagatall i els dos amants es besen feliços. Tan sols queda el casament!

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

En *Tirant lo Blanc*, el tema principal és la barreja de l'aventura amb l'amor. Podríem dir que, per damunt de la vida quotidiana

del cavaller, que són les batalles, es troba l'amor. Aquestes dues realitats, la material i l'espiritual, estan guiades per l'astúcia: en la guerra, s'aconsegueix guanyar abans amb estratègies intel·ligents que per la força. Així mateix, en matèria amorosa, la bondat, l'heroisme i la intel·ligència són els millors camins per aconseguir l'amor.

Però, també es poden treballar els valors literaris de l'obra. El *Tirant* va encisar Cervantes i, per això, l'autor del *Quixot* el va salvar de la crema dels llibres que es narra en la seua novel·la: «*por su estilo, es éste el mejor libro del mundo; aquí comen los caballeros, y duermen, y mueren en sus camas, y hacen testamento antes de su muerte, con otras cosas de que todos los demás libros de este género carecen /.../ llevadle a casa y leedle, y veréis que es verdad cuanto de él os he dicho*». Hui és patrimoni universal de la literatura i, segons Joaquim Molas, és la «novel·la que a través de Cervantes hauria de fecundar la novel·la moderna europea». Mario Vargas Llosa afegeix que el *Tirant* «És una novel·la fantàstica, històrica, militar, social, eròtica, psicològica; totes aquestes coses alhora i cap d'elles exclusivament, ni més ni menys que la realitat».

Així doncs, els temes per a la reflexió i el debat poden ser:

- L'amistat i l'amor com a motors de lluita per a la vida, i base per a la maduració dels éssers humans.
- El llenguatge poètic com a vehicle per a expressar els nostres sentiments.
- La solidaritat, la col·laboració, la convivència i l'educació per la pau com a guies de les nostres vides.
- La utilització de la reflexió i la intel·ligència com a principi i impuls de les nostres actuacions.
- El reconeixement de les obres de gran valor literari per la seua universalitat (haver aconseguit expressar un sentiment comú a tots) i atemporalitat (aquest sentiment roman al llarg del temps i de la història).

L'AUTOR

Tirant lo Blanc és l'obra més important de Joanot Martorell, cavaller nascut el 1413 al si d'una família noble de Gandia. Martorell tingué fama de polemista i guerrer, a causa de les moltes lletres de batalla que va trametre, sobretot, a Joan de Montpalau. Aquest caràcter bel·ligerant es reflectí en el *Tirant*.

La novel·la fou escrita cap al 1460 i publicada a València el 1490, molt més tard de la mort de l'autor (1468). És conegut que Martorell va empenyorar el manuscrit de la seua obra a Martí Joan de Galba i que, possiblement, aquest degué retocar-ne l'estil en alguns dels passatges abans de la publicació. El llibre va aconseguir tan gran èxit que el 1497 se'n va fer una reedició a Barcelona i, poc més tard, es traduï al castellà, a l'italià i al francès.

L'ADAPTADOR

Pasqual Alapont (Catarroja, 1963) és llicenciat en geografia i història, però ha desplegat la seua trajectòria professional sobretot com a escriptor, traductor, director teatral i actor. És autor de nombroses obres de teatre i de novel·les, algunes traduïdes a diverses llengües. Ha estat guardonat, entre d'altres, amb els premis Enric Valor de Narrativa Infantil, Bancaixa, Edebé, Joanot Martorell i Serra d'Or de la Crítica. Entre els llibres que ha publicat per als més menuts podem destacar: *Mitjacua i la sargantana del mar*; *No sigues bajoca!*; *Estàs com una moto!*; *Me'n vaig de casa*; *Cagadets de por*; *Pipistrellus pipistrellus, set dies en la vida d'un quiròpter*; *Quin sidral de campament!* o *Fi de culs a Mallorca*. Amb *Menjaré bollyc@os per tu*, *Un estiu sense franceses*, *L'ovella negra*, *L'infern de Marta*, *Barrots daurats* i *Tota d'un glop* s'adreça preferentment als lectors adolescents i adults. En la seua

trajectòria professional com a dramaturg ha publicat obres com *Currículum*, Premi de la Generalitat Valenciana al millor text teatral de l'any 1995; *Això era i no era*; *Alícia*; *Els viatges de Marco Polo*; *Beatrius*; *Tres tristos traumes*; *El Circ de la fosca* i *Pell de corder*. *Una teoria sobre això*.

L'IL·LUSTRADOR

Panxi Vivó va nàixer a València, el 1960. Ha estudiat a la Facultat de Belles Arts de la seua ciutat natal i a l'Aula de Música Moderna i Jazz de Barcelona. Perquè, de fet, a més d'il·lustrador és també músic, i com a guitarrista i compositor ha tocat en diversos grups musicals. Ha estat finalista del Premi Nacional de Composició de Jazz, organitzat per la SGAE –Societat General d'Autors d'Espanya– i ha compost la música original per a moltes obres de teatre. També ha participat com a actor en diversos muntatges. Com a dibuixant ha realitzat il·lustracions i cartells per a diversos grups teatrals. Per a Edicions Bromera ha il·lustrat, en «El Micalet Galàctic», *Jordi Túrmix, aprenent de pirata* i, en aquesta mateixa col·lecció, *Els viatges de Marco Polo*.

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS

La motivació és un aspecte important perquè l'aprenentatge siga profitós. La lectura de *Tirant lo Blanc* ens pot servir per a realitzar tota una sèrie d'activitats al voltant de la novel·la: on i com vivien els cavallers durant l'edat mitjana, quin era el codi de l'honor que movia els homes, quines parts tenia l'armadura d'un guerrer, quines estratègies s'empraven en les batalles... I, si voleu anar més lluny, aquesta lectura sempre pot ser el principi d'un relat escrit pels alumnes on actualitzen l'aventura: un

Tirant del segle XXI que, per exemple, viatge per les galàxies o explore les noves colònies humanes que s'han instal·lat als fons marins...

Ara bé, no es tracta de fer activitats per omplir el temps, sinó de programar-les dins d'una seqüència d'aprenentatge o lúdica —o ambdues—; de marcar-se uns objectius. Per això, cal recordar que aquestes propostes són molt exhaustives i requereixen de la selecció i adaptació del professorat per a cada grup o classe. Trebal·leu aquells aspectes que us resulten més útils i accessibles dins la dinàmica de la vostra aula. Aporteu totes les idees que necessiteu per a aprofitar al màxim aquest material. A continuació, us fem alguns suggeriments d'activitats prèvies:

- a) *Lectura dramatitzada*: Fer una lectura del text, precedida d'alguns assajos, si és possible, amb moviments i alguns elements d'*attrezzo*: teles, mocadors, barrets, cavalls de cartró, etc.
- b) *Taller de textos*: aquesta obra es presta a una anàlisi breu o estudi sobre els contes meravellosos. L'alumnat, orientat pel professorat, pot detectar els paral·lelismes entre l'argument de l'obra i les funcions que Wladimir Propp assigna a tots els relats fantàstics. És un treball que els permetrà endinsar-se en un coneixement més profund dels valors i significats de *Tirant lo Blanc*. En acabar la lectura es pot suggerir que, organitzats per parelles o grups, troben les dotze funcions principals que constitueixen la història de Tirant a partir de les que assenyala W. Propp per al conte meravellós i que us ressenyem a continuació.

*Esquema per a l'anàlisi d'un conte meravellós
segons W. Propp*

DEFINICIÓ: Des del punt de vista morfològic, anomenem conte meravellós (en aquest cas *novel·la*) tot relat que desenvolupa una història fantàstica que parteix d'un ideal, una necessitat, una mancança o una malifeta i passa per unes funcions intermèdies, per culminar en el matrimoni o en altres funcions utilitzades com a desenllaç. La funció terminal (desenllaç) pot ser la recompensa, la captura d'un objecte buscat o, de manera general, la reparació del mal, els auxilis i la salvació durant la persecució.

SEQÜÈNCIA: Cada una de les parts o aventures en què podem dividir la història. Poden anar l'una darrere l'altra, però també hi poden aparèixer entrelaçades.

FUNCIONS: Els personatges i les seues accions que donen sentit al desenvolupament de la història. Les principals funcions d'un conte o història són:

1. Un heroi protagonista.
2. Al protagonista li falta alguna cosa per a ser feliç.
3. Algú l'informa o aconsella.
4. El protagonista parteix a la recerca de l'aventura.
5. Pel camí troba un amic o un aliat.
6. Sol, o acompanyat pel seu aliat, troba obstacles a véncer.
7. Arriba al lloc on troba el que busca.
8. Un enemic poderós se li oposa.
9. L'heroi afronta el seu enemic per primera vegada i és vençut.
10. L'amic acudeix a ajudar-lo.
11. L'heroi venç definitivament el seu enemic.
12. L'heroi torna a casa (*desenllaç*).

*SOLUCIONS D'ALGUNES DE LES ACTIVITATS
COMPLEMENTÀRIES PROPOSADES*

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 1

Són vertaderes les afirmacions: a, b, e, h, i, j, m, p, q, r.

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 3

Les frases són de l'Emperador (1), Diafebus (2), Carmesina i
Tirant (3), Rei d'Egipte (4) i Duc de Macedònia (5).

PROPOSTES DE TREBALL*

(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

* L'editor autoritza la reproducció d'aquestes *Propostes de treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen.

A) FITXA DE LECTURA

TÍTOL:

AUTOR:

ADAPTADOR:

DIBUIXOS:

EDICIONS BROMERA

COL·LECCIÓ: NÚM.:

1. Contesta breument les preguntes següents:

a) A què va Tirant a Anglaterra?

.....

b) Qui és el traïdor que intenta matar Tirant?

.....

c) Quin truc utilitza Tirant per a declarar-se a Carmesina?

.....

d) Què inventa Tirant per a desorientar l'exèrcit del Gran Turc?

.....

e) Quina altra parella d'enamorats es forma en la història?

.....

f) Quin és el final de l'obra, el desenllaç?

.....

2. Si hagueres de participar en una escenificació de l'obra que has llegit, quin personatge t'agradaria representar? Explica per què.

.....

.....

3. Explica per què recomanaries o no llegir l'obra als teus companys.

.....

.....

.....

B) ESTUDI I ANÀLISI DE L'OBRA

1. L'estructura

1.1. *El conflicte*

Les obres literàries existeixen perquè es produeixen conflictes —és a dir, problemes, enfrontaments o malentesos— entre els personatges. Per exemple, en *Romeo i Julieta* de William Shakespeare, si Romeo i Julieta s'estimaren i, damunt, els pares d'ambdós estigueren d'acord a casar-los, no hi hauria obra de teatre, seria massa previsible i, potser, avorrida. Però l'obra que coneixem comença quan els pares dels dos enamorats s'oposen al seu matrimoni; és aleshores quan apareix el conflicte. I, a partir d'ell, sorgeix la història. En el *Tirant* hi ha tres conflictes: l'amorós, el guerrer i el de l'enveja. Localitza'ls i completa:

En el *conflicte amorós* participen El problema comença quan, un cavaller d'origen humil, s'enamora de la princesa Finalment, el conflicte es resol quan

En el *conflicte guerrer* participen Es produeix perquè, quan Tirant allibera l'Imperi grec de

En el *conflicte de l'enveja* participen el duc de Macedònia i Es produeix perquè Se soluciona

1.2. *Les parts*

Les obres de teatre solen dividir-se en tres parts: plantejament, nus i desenllaç. En el plantejament es presenten els personatges i la situació; sorgeix, aleshores, el primer conflicte. Amb aquest s'inicia el *nus*, que habitualment és la part més llarga de la his-

tòria; una part en la qual els personatges lluiten per solucionar els conflictes, que es resolen (o no) en el *desenllaç*.

Indica les escenes que corresponen a cadascuna de les parts de l'obra.

PARTS	PLANTEJAMENT	NUS	DESENLLAÇ
Correspon a...	aparició dels conflictes
Escenes

2. Els personatges

2.1. Completa la graella sobre els personatges amb les expressions següents:

princesa de Macedònia; amic que salva Tirant de la mort;
 protagonista; cavaller que només pensa a menjar;
 frare filòsof i conseller del protagonista; enemic de Tirant;
 cosí i amic del protagonista; dama de Carmesina

PERSONATGE	DESCRIPCIÓ
Tirant	Protagonista
Carmesina
Diafebus
Ermità
Hipòlit
Pírimus
Plaerdemavida
Duc de Macedònia

2.2. L'ermità diu que un bon cavaller ha de posseir les qualitats següents: «Convé que siga animós, i més valent que els altres, de manera que pugua perseguir els dolents; també ha de ser afa-ble, generós i accessible a la gent de qualsevol condició. L'orde de cavalleria s'ha establert també per a defensar viudes, orfes i dones casades quan algú els vol molestar, ja que els cavallers estan obligats a posar-se en perill de mort si són requerits per defensar alguna dona d'honor».

Marca amb *sí* o *no* quins dels nobles següents reuneixen aquestes condicions.

NOM DEL CAVALLER	SÍ/NO
Tirant
Diafebus
Senyor de Montalbà
Duc de Macedònia
Rei d'Anglaterra
Emperador de Macedònia
Gran Duc

2.3. De totes les característiques que esmenta l'ermità per al cavaller, quines ha de posseir també un «home de bé»?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Els elements formals

3.1. *La forma del text*

3.1.1. Ja saps que hi ha diferents gèneres literaris: poesia, teatre, assaig i novel·la. Quan llegim, ens adonem de seguida de què estem llegint, perquè hi ha determinats elements formals que són característics de cada gènere. A continuació, hi ha una sèrie d'elements. Torna a copiar-los en un dels quadres segons que corresponguen a un gènere o a un altre.

–L'obra es divideix en capítols.

–L'obra es divideix en escenes.

–En general, els diàlegs s'introdueixen per mitjà d'un guió.

–Està escrit en vers.

–Abans dels diàlegs, apareix el nom del personatge que parla.

–Moltes vegades hi ha un narrador que conta el que ocorre.

–Està dividit en estrofes.

–S'empren dos tipus de lletra: redona i cursiva.

–Moltes vegades els versos rimen.

–Hi ha textos entre parèntesis que orienten el director i els actors en el seu treball.

POESIA
NOVEL·LA
TEATRE

3.2. Les acotacions

3.2.1. Els fragments del text que apareixen entre parèntesis i amb un tipus de lletra diferent són les acotacions. L'autor hi dona indicacions als qui representaran l'obra. Llegiu les acotacions de l'Escena 2 i classifiqueu-les segons el tipus.

ACOTACIONS	FUNCIO	EXEMPLES
D'ESPACI	Expliquen on es desenvolupa l'acció i com és l'escenari.
DE PERSONATGES	Expliquen com es mouen els personatges, com parlen, a qui s'adrecen, etc.
DE TEMPS	Indiquen quan i com passa el temps a l'escena.
DE LLUM I DE SO	Indiquen llums i músiques que es produeixen en l'escenari.

3.2.2. Ara, en grups de tres, busqueu dues noves acotacions de cada tipus en altres escenes i completeu la graella següent:

		ESCENA
ACOTACIONS D'ESPAI	1.
	2.
ACOTACIONS DE PERSONATGES	1.
	2.
ACOTACIONS DE TEMPS	1.
	2.
ACOTACIONS DE LLUM I DE SO	1.
	2.

3.2.3. Ja has vist que en algunes acotacions es donen indicacions sobre com parlen i es mouen els personatges. Si lliges de nou el principi de l'Escena 5 fins a la primera pausa, veuràs que hi ha només dues acotacions. Copia aquest text i afegeix acotacions en les quals expliques com parlen i quins gestos fan Tirant i Carmesina. Fes com en l'exemple:

TIRANT. (*Fent una reverència.*) Volies parlar amb mi, princesa?
(*S'alça i la mira als ulls.*)

CARMESINA. (*Deixa de pentinar-se.*) Cavaller benaventurat, confiem que gràcies a tu recobrem tot el nostre imperi.
(*Es gira i mira cap a on està Tirant.*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. L'espai escènic

4.1. *Les escenes*

Aquesta adaptació teatral de la novel·la *Tirant lo Blanc* està dividida en dèssset escenes i hi ha multitud d'escenaris. Quasi totes comencen amb una acotació en la qual se'ns explica on es desenvolupa l'acció i com és l'espai escènic. Els escenaris que apareixen en l'obra són els següents:

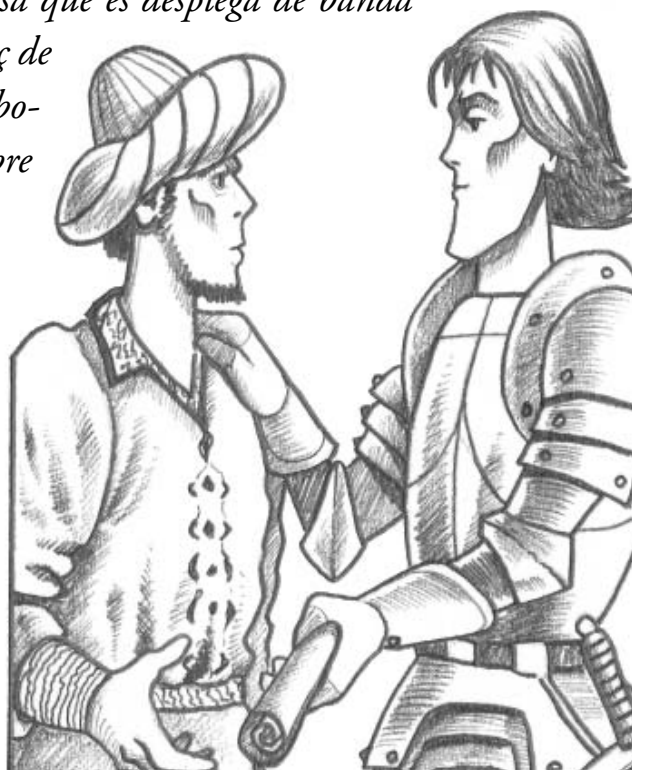
–Prat verd de França; Mar; Diverses cambres, estances i habitacions del palau de l'emperador de Constantinoble; Campament turc; Campament cristià; Camp de batalla.

Llig les acotacions que hi ha al principi de cada escena i indica on transcorren.

ESCENA 1	Prat verd de França.
ESCENA 2
ESCENA 3
ESCENA 4
ESCENA 5
ESCENA 6
ESCENA 7
ESCENA 8
ESCENA 9
ESCENA 10
ESCENA 11
ESCENA 12
ESCENA 13
ESCENA 14
ESCENA 15
ESCENA 16
ESCENA 17

4.2. *Dibuixem una escena.* A l'inici de l'Escena 2, una acotació diu: *(Una llum d'albada creix per l'horitzó; el soroll de la mar inunda l'escena. És una mar calmosa que es desplega de banda a banda en forma d'un immens llenç de tela blava. Apareix un cavaller enarborant un estendard i gronxant-se sobre la mar al compàs de les ones).*

Dibuixa en un full a banda, com t'imagines l'escenari.

5. El llenguatge

5.1. Els diferents llenguatges

Al llarg de l'obra es poden observar tres maneres de parlar, tres tipus de llenguatge: el de l'amor, el de la guerra i el de la cavalleria. Llig els diàlegs següents i digues a quin dels tres corresponen.

a) *Tirant i Carmesina*, Escena 16:

TIRANT. Quin enamorat pot deslligar el seu cor de la presó en què està? Tinc tantes penes que no sabria ni contar-les. Per a mi la vida no val res perquè demà ens separarem i jo, pobre de mi, em quedaré trist pensant que ja no et podré veure. (*Carmesina li agafa les mans.*) Moltes voltes desitge enverinar-me, tallar-me el coll o morir de sobte per tal d'acabar de patir.

CARMESINA. Això mai, Tirant!

TIRANT. Saps amb què em mates? Amb l'extraordinària bellesa que posseeixes. El primer dia que et vaig veure, amb els cabells un poc escampats que semblaven madeixes d'or resplendents i amb la teua cara que pareixia, de vergonya, feta de roses amb lliris mesclades, els teus pits donaren entrada als meus ulls i des d'aquell dia la meua ànima és presonera teua.

Tipus de llenguatge:

b) *Diafebus, Ricard i Tirant*, Escena 7:

DIAFEBUS. Certament, mai no s'ha fet en el món cap guerra si no ha sigut per amor.

RICARD. Ai, certament!

TIRANT. (*Enardit, amb l'ànim cada vegada més guerrer.*)

Per això, senyors, vos promet, a fe de cavaller, que en la primera batalla que em trobe, la faré mirar als amics i als enemics.

DIAFEBUS. Ben dit: a la batalla!

RICARD. A la batalla!

TIRANT. A la batalla!!!

(*Els tres ixen corrents amb l'espasa a la mà.*)

Tipus de llenguatge:

c) *Tirant dicta una carta a l'escrivà, Escena 12:*

TIRANT. Sí. (*Dictant la carta a l'ESCRIVÀ.*) Escriu: Tot el món sap que la donzella de qui sóc servidor, no en té una altra d'igual, tant en bellesa com en dignitat i virtut. La teua no seria digna ni de calçar-li la sabata del peu. (*Els presents riuen.*) Dius que enviaràs el meu cap com a regal a la dama que estimes. Això de moment no t'ho puc concedir, perquè el necessite per vèncer-te i vèncer els teus. (*Tothom riu.*) Dius que vos he derrotat amb maldat i traïció. Ets un mentider, perquè vos he derrotat de manera justa i lleial, i això ho saben els cavallers que entenen en armes. He seguit el costum que l'orde de cavalleria demana en semblants fets de guerra. [...] Per tot açò accepte el teu desafiament a mort. [...] Promet per Déu i la meua senyora Carmesina, i per l'honor de cavaller, que cap al 20 d'agost aniré a la platja oriental davant del teu campament amb tot el meu exèrcit, per combatre't si vols.

Tipus de llenguatge:

Busca en l'obra un altre exemple de cadascun dels llenguatges anteriors i copia'ls en el teu quadern.

5.2. *Com li parlaria hui en dia Tirant a Carmesina?* Les tres maneres de parlar anteriors tenen en comú que són molt serioses, molt formals. Agafa un text dels anteriors i substitueix les paraules que cregues convenient perquè desaparega la formalitat que el tracte de l'edat mitjana requeria; fes-lo més col·loquial, més actual. Per exemple:

TIRANT. (*Amb cara de fàstic.*) Saps què em passa? Queestic molt trist perquè dins de poc te n'aniràs i haurem de separar-nos...

C) ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. Indica si les afirmacions següents són vertaderes (V) o falses (F).
- a) Per a Tirant, l'Ermità és un home virtuós i entén com ningú l'art de la cavalleria.
 - b) Tirant i els nobles cavallers van a Anglaterra per la celebració d'unes noces reials.
 - c) L'únic que va vèncer Tirant va ser Tomàs de Montalbà.
 - d) Diafebus és germà de Tirant.
 - e) El nom del rei d'Anglaterra és Enric.
 - f) El rei de França demana a Tirant anar a defensar l'emperador de Macedònia.
 - g) Tirant li declara el seu amor a Carmesina amb una carta.
 - h) L'emperador de Macedònia nomena Tirant Capità Imperial.
 - i) L'amor de Tirant sorgeix a primer colp d'ull.
 - j) Carmesina avisa Tirant que el Duc de Macedònia és un traïdor.
 - k) Estefania també està enamorada de Tirant.
 - l) Plaerdemavida i Estefania són princeses de Grècia.
 - m) Carmesina s'estima més morir prop del seu pare i la seua pàtria que viure plena de riqueses en terra estranya.
 - n) El lema de guerra de Tirant és: «Allò que als altres fa dormir, a mi em desperta».
 - o) El lema de guerra de Diafebus és: «Qui bé està que no es moga; qui seu en pla no té d'on caure».
 - p) La característica fonamental del campament i els cavallers de Tirant és l'ordre.
 - q) El Duc de Macedònia vol matar Tirant.
 - r) L'emperador de Macedònia fa donació de tot l'Imperi a Tirant i li concedeix la mà de Carmesina perquè es casen.
- Són vertaderes les afirmacions:
-

2. Assenyala les característiques de cadascun dels personatges que apareixen a la graella.

PERSONATGES	PRINCIPAL / SECUNDARI	AMIC / ENEMIC DE TIRANT
Tirant
Diafebus
Vescomte de Branches
Ermità
Pírimus
Montalbà
Ricard el Venturós
Emperador
Duc de Macedònia
Emperadriu
Carmesina
Plaerdemavida
Estefania
Viuda reposada
Duc de Pera
Ambaixador
Senyor d'Agramunt
Sultà
Rei d'Egipte

PERSONATGES	PRINCIPAL / SECUNDARI	AMIC / ENEMIC DE TIRANT
Gran turc
Rei de Capadòcia
Abdal·là
Hipòlit
Gran Caramany
Rei de l'Índia

–Entre tots, expliqueu qui és i què fa cadascun dels personatges, què us ha agradat més d'ell i què us n'ha agradat menys, i com us l'imagineu.

–Després, cadascú omplirà el quadre de dalt, segons si el personatge és principal (si té un paper important en l'obra) o secundari; i si és amic o enemic de Tirant.

3. No tots els personatges parlen igual. Esbrina qui ho ha dit.

1) Em sembla bon consell, Tirant. Vull i mane que tots, homes i dones, deixin el dol.

2) Però com és possible que tu, que combats amb gran coratge qualsevol cavaller per valent que siga, t'acovardisques davant d'una donzella que no duu armes ofensives? Digues-li tot el que sents per ella, perquè encara t'estimarà més si ho confesses valentament.

3) Segons veig, estàs a punt de partir. Pregue al Senyor que et done victòria i honor. Si necessites alguna cosa de mi abans d'anar-te'n...

..... Et demanaria una cosa, sí, i si em feres la gràcia de donar-me-la, per a mi seria com si fóra

coronat en la celestial glòria sobre tots els altres sants, i ja no voldria mai posseir més béns en aquest món. Com que sé que m'ho negaràs, no m'atrevisc a parlar.

..... No necessites un assessor que parle per tu, ja ho veig. El que jo et deia era si necessites or, diners, joies o qualsevol cosa per a la guerra.

..... T'ho agraiïsc molt, però et suplique que, en lloc d'això, em concedisques un regal.

..... Si és una cosa honesta, estaré contenta de fer-ho.

..... Únicament et demane que em dones la camisa que portes, per ser allò que més a prop es troba de la teua preciosa carn, i que jo amb les meues mans pugui llevar-te-la.

..... Santa Maria, ajuda'm!

- 4) Si us sembla bé, el desafiaré a un combat a mort, i com que és un cavaller molt coratjós, de segur que acceptarà el repte. Quan vinga, lluitarem, i si veieu que duc la millor part, deixeu-nos acabar que el mataré. Però si de cas ell poguera més que jo, desapareu-li fletxes des de lluny i que muiren ell i tots els que amb ell han vingut.
- 5) Per a tu el món és gran i no et faltarà lloc per a viure, fins i tot podràs comandar una esquadra de lladres. Tristos de nosaltres que som naturals d'aquesta terra, i d'aquells que tenen dona i fills! I que tot el nostre destí estiga en mans d'un estranger com tu? Digues-me quin pacte has fet amb el sultà i amb els altres. Amb l'excusa de la batalla a mort amb el rei d'Egipte vols enganyar-nos i vendre'ns als turcs.

4. Seguiu endevinant qui parla. Per equips, trieu dos textos de dues escenes diferents de l'obra per a llegir-los en veu alta davant dels companys i comprovar si ells saben quin

personatge diu les paraules que llegiu i en quin moment de l'obra.

L'equip que abans done la resposta correcta guanyarà un punt per encert i, al final, l'equip que més punts aconseguisca serà el vencedor. Però, no val a triar textos de personatges que a penes tenen un parell de frases en tota l'obra, ni llegir malament els textos perquè no es reconeguen! No feu trampes!

5. *Les cares dels personatges.*

Quan llegim una obra, per la manera que tenen de parlar i de moure's i per les coses que diuen, ens imaginem com són els personatges i, sense voler, acabem per posar-los cara. Busca fotografies en revistes o periòdics o dibuixos en còmics i retalla les cares que cregues que s'assemblen als personatges tal com te'ls imagines.

6. *Tirant i Don Quixot.*

Quan en un capítol de *Don Quixot de la Manxa*, la neboda, el capellà i el barber decideixen cremar els llibres del protagonista perquè pensen que la lectura l'ha tornat boig, el capellà decideix salvar de la crema el *Tirant lo Blanc*, perquè diu que és un dels millors llibres de cavalleries que s'han escrit mai. I és veritat; de fet *Don Quixot* i *Tirant* s'assemblen en moltes coses, però també són molt diferents. Si no els has llegits encara, busca un resum de l'argument en algun llibre de literatura i completa els quadres següents amb dues o tres semblances i altres tantes diferències.

SEMBLANCES	
<i>Tirant</i> és...	<i>Don Quixot</i> és...
.....
.....
.....

DIFERÈNCIES	
<i>Tirant és...</i>	<i>Don Quixot és...</i>
.....
.....
.....

7. Cavallers i superherois.

Els herois d'alguns còmics són com els cavallers de les novel·les medievals: personatges que tenen una força sobrehumana, poders sobrenaturals, que lluiten per restaurar l'ordre i perquè el món siga millor... Segur que reconeixes els quatre personatges que et proposem, però si no és així, investiga i anota'n els noms davall.

7.1. A continuació trobaràs tres herois destacats del còmic del segle xx. Tria un dels set personatges, –el que conegues millor– i anota en el quadre següent tot el que sàpies sobre ell: característiques físiques i psicològiques, el que més t'agrada...

Corto Maltés

Tintin

Astèrix i Obèlix

NOM	DESCRIPCIÓ FÍSICA	DESCRIPCIÓ PSICOLÒGICA
.....
.....
.....

7.2. El personatge que has elegit, guarda alguna semblança amb Tirant? Quina o quines?

.....

.....

.....

.....

.....

8. *Lectura dramatitzada*

Representar una obra exigeix molt de temps i esforç, però hi ha una alternativa més fàcil: preparar-ne una lectura pública. Així no cal memoritzar el paper ni disfressar-se, ni construir escenaris. Ara bé, és important que cadascú repasse unes quantes vegades el text que li toque representar abans de llegir-lo davant del públic (companys, mestres, pares...) per donar l'entonació adequada a cada frase.

L'escena que us proposem llegir és la 6, perquè és llarga i hi apareixen molts personatges.

Anoteu a la pissarra una llista amb els noms dels personatges que hi intervenen, feu una primera lectura de prova i decidiu qui representa cada paper. No oblideu que heu de triar un narrador que llegirà les acotacions.

Assageu la lectura i decidiu si voleu seure enfront del públic o bé amb el llibre a la mà, movent-vos i fent els gestos que requereixen les frases. Si us decidiu per llegir asseguts, cada un de vosaltres portarà un cartell amb el nom del seu personatge perquè els espectadors sàpien qui parla. Si us abelleix, també

podeu portar algun element del vestuari (un vel, una espasa, un casc...), però no cal que aneu completament disfressats. Es tracta d'un divertiment per als lectors, que els ajudarà a identificar-se amb el personatge.

9. En l'obra, el rei d'Egipte escriu una carta a Tirant i aquest li contesta amb una altra. No obstant això, com que les dicten, no en veiem l'estructura:

- la data i el lloc des d'on escriuen,
- la salutació inicial,
- el comiat,
- la signatura,
- la distribució en paràgrafs del text,
- els marges.

Copia la carta de Tirant en un full i dóna-li la forma requerida en un escrit. Presta atenció a l'hora de copiar, perquè de vegades Tirant no dicta la carta, sinó que s'adreça als qui estan amb ell. Pots seguir aquesta estructura:

LLOC I DATA
SALUTACIÓ
COS DE LA CARTA: PRIMER PARÀGRAF
SEGON PARÀGRAF
COMIAT
SIGNATURA

10. *Un missatger amb Messenger.*

En l'Escena 12, Tirant crida el missatger que li ha portat la carta del Rei d'Egipte, parla amb ell i rep l'oferta d'espia el campament enemic. En aquells temps no existien el telèfon, ni el telègraf, ni Internet; els missatges els portaven en mà uns emissaris: era una manera d'intercanviar informació.

Hui en dia, per a enviar missatges, podem emprar, a més, el correu postal, les empreses de missatgeria i qualsevol dels mitjans que la xarxa electrònica posa al nostre abast: el Messenger, el correu electrònic, el xat. Imagina un fragment d'una escena posterior amb els mitjans tècnics de què disposem actualment. El missatger envia la informació a Tirant a través del Messenger. Escriu-la en clau perquè no la intercepten fàcilment: sense alguna de les vocals de l'alfabet, canviant una lletra per un signe, sense el final de les paraules, amb moltes abreviatures, amb icones que substituïsquen paraules, etc. Intercanvia-la amb algun dels companys de classe i contesta-li, com si fores Tirant, amb instruccions noves.

11. *Moros i cristians.*

Les festes de moros i cristians són tradicionals en moltes localitats valencianes. S'hi sol commemorar la victòria de les tropes cristianes. En l'obra ocorre quelcom paregut. Si voleu fer teatre i us organitzeu un poc, podeu celebrar vosaltres també una festa de moros i cristians. Recordeu que, en general, l'estructura que segueixen les representacions és la següent:

- a) invasió del territori cristià; batalla i victòria dels moros;
- b) reorganització de la host cristiana, que es prepara per a una nova batalla;
- c) finalment, realització de la batalla, que acaba amb el triomf dels cristians.

Dividiu-vos en dos grups, el bàndol moro i el cristià, i distribuïu els papers: rei moro, rei cristià, ambaixadors, soldats, etc. És molt important que us disfresseu i que feu alguns parlaments, que podeu traure del llibre. Si no teniu prou memòria, uns poden llegir els textos amagats darrere una cortina, mentre que els altres els representen sense parlar: desplaçant-se per l'escenari i fent els gestos i els moviments del personatge.

Trobareu alguns fragments que us poden ser útils per a la representació: el parlament de l'ambaixador de l'Escena 6, el de l'emperador de l'Escena 8, el del rei d'Egipte de l'Escena 11, el de Tirant de l'Escena 12, el del vescomte de Branches de l'Escena 15 i les acotacions de l'Escena 14.

D) ALTRES ACTIVITATS DE GRUP

1. *Un combat entre Tirant i el Rei d'Egipte.*

Elaboreu fitxes amb preguntes sobre l'argument de l'obra que heu llegit i anoteu-hi també les respostes. Disposeu totes les fitxes en una pila, de manera que no es veja la informació.

Hi juguen dues persones o dos equips, cadascun amb dotze peons. El combat tindrà lloc davant d'un tauler com el de la pàgina següent (podeu ampliar-lo a la grandària que més convinga):

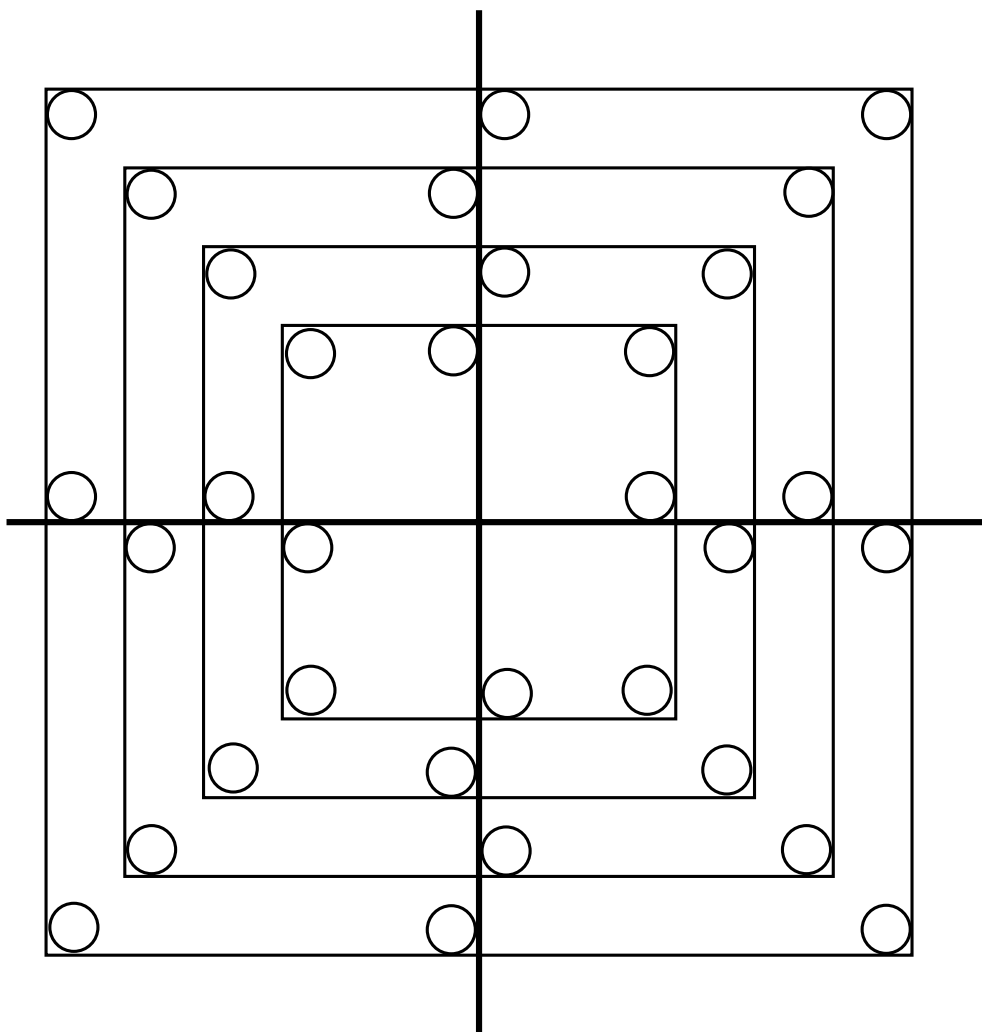
S'han de seguir les regles següents:

- a) Després de determinar qui comença el joc, els jugadors col·locaran, de manera alternativa, cada un dels seus peons en qualsevol casella lliure del camp de batalla, amb l'objectiu d'evitar que el contrari en pose *tres en ratlla*.
- b) Quan els tinguen tots col·locats, podran començar els moviments; els peons avançaran, avant o enrere, però només una posició per jugada, i ocuparan solament les caselles que queden lliures.
- c) Cada vegada que un jugador aconseguisca alinear tres dels seus peons, en capturarà un del contrari.
- d) Si els posa en línia tots, de tres en tres, en menja dos de colp, a elegir.
- e) Quan un jugador es queda bloquejat i no pot moure cap peó, perd el seu torn.
- f) Cada tres jugades, els participants poden demanar fitxa i, si responen correctament la pregunta que se'ls formula, i s'anoten un punt. Cada deu punts es poden canviar per un peó perdut.
- g) Guanya la partida el primer jugador que deixa el contrari amb menys de tres peons.

2. *Prepareu un debat.*

Informeu-vos, preguntant als pares i als professors sobre qui van ser Gandhi, Teresa de Calcuta o Martin Luther King. Pregunteu-los també si coneixen persones o agrupacions que hagen ajudat a canviar la injustícia en el món o que ajuden els necessitats sense ànim de lucre. Els cavallers errants medievals ja no existeixen, eren persones que anaven pel món ajudant els qui ho necessitaven: pobres, maltractats, etc. Ara bé, els seus ideals encara perduren.

Tenint en compte això, us proposem una sèrie de preguntes perquè les intenteu contestar a classe entre tots, abans d'encetar un debat sobre l'ajuda desinteressada de les institucions i les persones.

- Si hui en dia existiren els cavallers errants, com Tirant, a qui ajudarien?
- Què va malament al món? I al vostre poble? I al col·legi?
- Què podeu fer vosaltres perquè tot això canvie?
- Coneixeu alguna organització que intente ajudar la gent que ho passa malament? Quines tasques realitza?

En acabar el debat, podeu convertir-vos en una mena de cavallers errants del segle XXI. Trieu un dels problemes de la llista que heu fet entre tots i penseu una manera efectiva d'ajudar perquè aquest es resolga o siga menor: podeu escriure cartes a les autoritats, arreplegar menjar, material escolar o diners en coordinació amb alguna ONG que pugui distribuir l'ajuda adequadament, preparar una exposició de cartells en el col·legi per a donar a conèixer el problema als altres companys, pares, etc. Organitzeu-vos amb l'ajuda del professorat i ànim!

Propostes didàctiques referides al llibre
Tirant lo Blanc (ISBN: 84-9824-084-0)

© Edicions Bromera, SL
Polígon Industrial, 1 - 46600 Alzira
www.bromera.com

© Víctor Latorre, Francesc J. López, Mario Máñez i Pilar Martínez
Dibuixos de Panxi Vivó